

Strategija razvoja civilnog društva Krapinsko-zagorske županije

NACRT

1. Uvod

Pravo na slobodno udruživanje građana i građanki radi zaštite interesa ili zauzimanja za socijalna, kulturna, nacionalna, gospodarska, politička ili druga uvjerenja i ciljeve zajamčeno je Ustavom Republike Hrvatske. Institucionalni okvir za djelovanje udruga i ostalih organizacija civilnog društva temelji se na brojnim propisima, od općih pravnih međunarodnih i domaćih dokumenata, preko temeljnih zakona do posebnih propisa koji uređuju osnivanje i djelovanje različitih vrsta organizacija civilnoga društva. Najčešći oblik formiranja organizacija civilnog društva jesu udruge i zadruge. Pravni je okvir za udruge svakako Zakon o udrugama, a temeljni nacionalni strateški dokument Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2012. do 2016. godine.

Uvidom u Registar udruga Republike Hrvatske, vidljivo je da na području Krapinsko-zagorske županije u ožujku 2016. godine djeluje 1.265 aktivnih udruga. Ne postoji jedinstveni dokument u kojem bi se iščitali neki od osnovnih zbirnih podataka, a iako je veći dio tih udruga orijentiran na svoju lokalnu zajednicu i potrebe koje se u njoj javljaju, ključno je imati na umu da civilno društvo ima iznimno značajnu ulogu u pretvaranju globalnih standarda i ciljeva u strateške dokumente niže razine.

Organizacije civilnog društva odražavaju raznolikost demokracije, često skreću pažnju na razvoj, ali i probleme – kako na globalnoj, tako i na razini lokalne zajednice. Raznolikost i fleksibilnost jedna je od glavnih prednosti organizacija civilnog društva i čini važnu skupinu dionika koji su relevantni za društven, ekonomski, politički i drugi razvoj društva, ovisno o njihovim poljima djelovanja.

Strategija za razvoj civilnog društva Krapinsko-zagorske županije prva je strategija koja se odnosi isključivo na razvoj civilnog društva u županiji. Strategija je nastala iz potreba za jačanjem civilnog društva na području županije a temeljem preporuke Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva.

Savjet za razvoj civilnoga društva Krapinsko-zagorske županije osnovan je početkom 2015. godine. Ono je savjetodavno tijelo Županijske Skupštine a djeluje kroz suradnju izabраних predstavnika i njihovih zamjenika organizacija civilnoga društva s područja županije i predstavnika i zamjenika regionalne samouprave, te ustanova osnovanih od strane Županije. Jedan od ciljeva Savjeta za razvoj civilnoga društva KZZ je **sudjelovanje u praćenju i kreiranju politika prema organizacijama civilnoga društva, davanju mišljenja o pitanjima za civilno društvo, razvoj međusektorske suradnje, filantropije i druge aktivnosti vezane uz razvoj civilnoga društva**. Savjet za razvoj civilnog društva KZZ inicirao je izradu Strategije razvoja civilnog društva na županijskoj razini.

Krapinsko-zagorska županija oformila je radnu grupu za izradu strategije koja je izradila prijedlog nacrtu Strategije. Javna rasprava održala se _____ te je bilo otvoreno javno savjetovanje na stranicama www.kzz.hr/javno... Prijedloga za unapređenje putem javne rasprave i javnog savjetovanja bilo je... te je usvojeno.....

Sadržaj Strategije

Ovaj strateški dokument je strukturiran skup akcija osmišljenih kako bi se postigli unaprijed definirani ciljevi. Određivanje ciljeva znači izbor budućeg stanja te – baš kao i za svaki drugi sektor koji definira svoj planski dokument razvoja - izbjegavanje lutanja u prostoru i vremenu i racionalno korištenje raspoloživih resursa. Ciljevi definirani ovom strategijom izražavaju željeno stanje, odnosno konkretne rezultate koji se žele postići u određenom vremenu. Analiza sadašnjeg stanja, koja je sastavni dio ovog strateškog dokumenta, predstavlja ishodište modela koncepcije razvoja civilnog društva u Krapinsko-zagorskoj županiji. Strategija utvrđuje i načine ostvarenja cilja, uzimajući u obzir prilike i prijetnje iz okruženja te resurse i kompetencije organizacija, odnosno internu okolinu.

Strategija razvoja civilnog društva Krapinsko-zagorske županije sastoji se od analize stanja, vizije i misije te definirana 4 cilja i 24 mjere.

Svaki cilj strategije obuhvaća mjere i predviđene aktivnosti unutar mjera koje opisuju načine ostvarivanja ciljeva. Svaka mjera predviđa nositelje, partnere/suradnike, indikatore provedbe, izvore financiranja te vremenski period provedbe mjera.

2. Analiza stanja organizacija civilnog društva u županiji

Savjet za razvoj civilnoga društva proveo je upitnik među organizacijama civilnoga društva na području Krapinsko-zagorske županije čiji su rezultati temelj izrade analize stanja i potreba ove Strategije kao i iskustvo koje su organizacije civilnog društva dobile svojim radom.

Cilj upitnika bio je dobiti pregled stanja razvoja organizacija civilnoga društva s područja županije te komentare OCD-a usmjerene na potrebe u razvoju. Upitnik se provodio isključivo online putem, ali je za organizacije civilnoga društva koje nemaju mogućnost online prijave omogućeno istu provesti u udruzi u svojem kraju ili pismenim putem (uz prethodnu najavu) ali ta opcija nije bila korištena. Upitnik se provodio tri mjeseca i završio je 15.10.2015. Ukupno je ispunjeno 80 upitnika, od čega su 78 upitnika ispunile udruge a 2 upitnika druge organizacije civilnoga društva.

Upitnik su ispunili OCD-ovi s područja 21 općine/grada s područja županije i to s područja: Zabok, Bedekovčina, Budinščina, Pregrada, Krapina, Gornja Stubica, Mače, Donja Stubica, Stubičke Toplice, Desinić, Gornje Jesenje, Marija Bistrica, Lobar, Krapinske Toplice, Sveti Križ Začretje, Kumrovec, Veliko Trgovišće, Zlatar, Oroslavje, Kostel i Konjščina.

Profil osoba koje su ispunjavale upitnik: 68 ih je odgovorna osoba u organizaciji, 7 osoba je član radnog tijela organizacije, 2 osobe su članovi organizacije te su 3 osobe zaposlenici u organizaciji.

OCD-i svoje aktivnosti provode u prostorima, neke u vlastitim prostorima a neke u prostorima drugih organizacija. Od 80 ispitanih OCD-a 63 ih ima prostore za rad gdje njih 15 djeluje u vlastitom prostoru, 4 u iznajmljenom prostoru, 5 organizacija djeluje u prostoru ustupljenom od strane JLRS-a za koji plaća najam i/ili režije, 3 organizacije djeluju u prostoru ustupljenom od strane drugih dionika, 36 organizacija djeluje u prostoru ustupljenom od strane JLRS-a za koji NE plaćaju najam i/ili režije. 17 organizacija nema prostor za rad. Od ukupnog broja ispitanih, 35 OCD-a nema nikakvu opremu u svojem vlasništvu. Što se tiče članstva, prosječan broj članova je 134 s tim da najviše članova ima organizacija s njih 4608 a najmanje jedna kulturna udruga sa samo 4 člana.

Zapošljavanje u OCD-u

OCD-i mogu zapošljavati putem ugovora o radu i sve više su prepoznati kao potencijalni poslodavci. Od 80 ispitanih OCD-a 15 ih ima zaposlene osobe (u 5 OCD-a je po jedna zaposlena osoba, u 6 OCD-a su dvije do tri zaposlene osobe, u 2 OCD-a su četiri do šest zaposlenih osoba, u 2 OCD-a je više od šest zaposlenih osoba). OCD-i se susreću s mnogim izazovima prilikom zapošljavanja ali i zadržavanja zaposlenih. Čak 51,43% OCD-a ne uspijeva konstantno prikupiti sredstva za plaće zaposlene osobe, 60 % nikada ne koriste redovito godišnji odmor te 91,43 % nikada ne prima kompenzaciju za prekovremeni rad i isto toliko nikada ne dobiva regres ili božićnicu. Osim zapošljavanja putem ugovora o radu OCD-i mogu koristiti i druge načine plaćanja za obavljen rad i to putem ugovora o djelu, autorskog ugovora ili studentskog ugovora (u posljednjih godinu dana 47 OCD-a nije koristilo niti jedan ugovor drugog dohotka, 17 ih je koristilo ugovor o djelu, 22 OCD-a autorski ugovor te 4 OCD-a studentski ugovor).

Javnost rada OCD-a

Od 80 ispitanih OCD-a najveći je broj udruga- 78 te možemo govoriti o javnosti rada udruga. Temeljem Zakona o udrugama (NN 74/12) djelovanje udruga temelji se na načelima neovisnosti, javnosti, načelom demokratskog ustroja, načelom neprofitnosti i načelom slobodnog sudjelovanja u javnom životu. Postoje mnogi načini da udruge rade transparentnije a neki od njih su svakako temeljeni na načelima javnosti i slobodnog sudjelovanja u javnom životu. Iako bi OCD-i trebali javno informirati o svojem radu, posebice jer je većina prihoda iz javnih izvora, još uvijek 45% ispitanih OCD-a nema internetsku stranicu. Najpopularniji način za komunikaciju s javnosti je svakako putem društvenih mreža te njih koristi 71,25% ispitanih. Jedan od načina je i izrada godišnjih planova rada kojeg izrađuje 96,25% ispitanih OCD-a i 97,50% ispitanih izrađuje godišnje izvješće o radu ali tek ih 40% javno objavljuje.

Izvori financiranja i provođenje projekata i programa

Postoje različiti izvori financiranja za OCD-e a ispitanici su navodili koliko često se javljaju na natječaje. Najčešći izvor financiranja sa 70% OCD-a koji svake godine dobivaju je lokalna samouprava. Do sada čak 57,50% ispitanih OCD-a nije bilo financirano iz sredstava ministarstva, 93,75 % nije nikad bilo financirano iz sredstava Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, 91,25% iz sredstava regionalne ili druge zaklade, 96,25% iz međunarodnih donatora te čak 95% ispitanih OCD-ova nije bilo financirano iz sredstava Europske unije. Ukupni rezultati pokazuju da je većina OCD-a ovisna o tek

jednom ili dva izvora financiranja, odnosno da su ti izvori financiranja lokalna samouprava i eventualno ministarstva.

Najviše prihoda OCD-a, iz njih 81,25 % je dobrovoljni prilog, donacija i sponzorstva fizičkih i pravnih osoba, 71,25% OCD-a prihoduje iz članarina, 48,75% iz projekata financiranih putem natječaja, te 23,75% ima prihoda iz gospodarskih djelatnosti. Najveći broj udruga (30%) ima prihode manje od 10.000,00 kuna, 25% ima prihode između 20.001,00 i 50.000,00 kuna. Iznad 50.001,00 kuna prihode ima 35% OCD-a.

Najčešći način financiranja je putem projekata a najviše OCD-ova svoje projekte prijavljuju na natječaj lokalne/regionalne samouprave (76,25%). Na natječaj ministarstva 41,25% ispitanih OCD-a se nije nikad prijavljivalo, 80% ih se nikad nije javljalo na natječaj koje raspisuje Ured za udruge Vlade RH, 81,25% nikad nije prijavljivalo na natječaj Nacionalne zaklade i drugih zaklada u Hrvatskoj, 97,50% nije nikada prijavljivalo na natječaj neke zaklade koja djeluje izvan RH, 52,50% nije prijavljivalo na natječaj privatnih poduzeća, 47,50% na natječaj javnih poduzeća. Na natječaj Europske teritorijalne suradnje nije prijavljivalo 93,75% OCD-a, na ESF nije prijavljivalo 87,50% OCD-a i 93,75% nije prijavljivalo na druge međunarodne natječaj.

U trenutku provođenja upitnika 22 OCD-a su provodile 1 projekt, 20 OCD-a je provodilo 2 projekta, 23 OCD-a je provodilo između 3 i 5 projekata, 2 OCD-a su povodila 6-10 projekata, 2 OCD-a je provodilo više od 11 projekata. Od 80 ispitanih OCD-a njih 11 u trenutku ispunjavanja upitnika nije provodilo niti jedan projekt. Tijekom prijave na natječaj OCD-i najviše problema imaju zbog nedostatka stručnog kadra (46,25%), zatim imaju problema zbog previše administrativnih zahtjeva koje je teško ispuniti (42,50%) te zbog nedostatka znanja o pisanju projekata (27,50%), neinformiranosti o raspisanim natječajima (20%).

Prilikom provođenja projekata/programa potrebno je i procijeniti uspješnost i utjecaj samog projekta, odnosno vidjeti da li su utrošena sredstva i opravdana. 48,75% OCD-a uvijek procjenjuje uspješnost projekata a 40% procjenjuje uspješnost ponekad, ovisno o projektu. Najviše OCD-a (63,75%) procjenjuju uspješnost projekata putem usmenih odgovora korisnika a putem pisanih odgovora njih 37,50%. Sustavno provođenje projekata prati 51,25% OCD-a, a ovisno o projektu to radi 38,75% OCD-a.

Strategija razvoja civilnog društva Krapinsko-zagorske županije provodi se kroz 4 cilja:

1. Jačanje kapaciteta jedinica lokalne i regionalne samouprave i organizacija civilnog društva.
2. Poticanje međusektorske suradnje i suradnje na svim razinama (lokalne, regionalne, nacionalne, međunarodne) u svrhu kvalitetnijih projekata i jačanja lokalne zajednice.
3. Razvoj civilnog društva u područjima socijalnih inovacija.
4. Razvoj volonterstva na području Krapinsko-zagorske županije.

Jačanje kapaciteta jedinica lokalne i regionalne samouprave i organizacija civilnog društva.

Po definiciji, *civilno društvo* predstavlja skup građana koji se udružuju dobrovoljno radi zagovaranja svojih zajedničkih interesa. Ono podrazumijeva aktivno građanstvo koje želi i izaziva promjenu u svojoj lokalnoj zajednici i društvu. Razvijeno civilno društvo nije stanje već proces u kojem se kontinuiranom interakcijom društvenih dionika civilno društvo razvija utječući time na sve aspekte života pri čemu su od posebne važnosti oni demokratski procesi života u zajednici. U tom smislu ključno je odgajanje mladih za aktivno demokratsko građanstvo u skladu s najvišim ustavnim vrijednostima koje čine: sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav.

Organizacije civilnog društva često aktivno sudjeluju u rješavanju socijalnih, okolišnih, obrazovnih i drugih pitanja koja se javljaju u lokalnoj zajednici, a iz čega prolazi i njihova uloga zagovarača rješavanja društvenih problema spram institucija vlasti u lokalnoj samoupravi. Upravo je to područje rada OCD-a kao aktivnih zagovarača promjena u zajednici još uvijek teško razumljiv političkim institucijama te je aspekt razvoja civilnog društva koji treba i dalje graditi na međusobnom razumijevanju i suradnji kroz institucionalne mehanizme kao što su procesi javnog savjetovanja.

U Krapinsko-zagorskoj županiji kao i u Gradovima Pregradi i Klanjcu u primjeni je lokalizirani Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja općih akata koji detaljno razrađuje proces javnog savjetovanja. Poduzimanje djelotvornih mjera savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja općih akata doprinosi otvorenosti, transparentnosti i legitimaciji procesa donošenja odluka kao jedne od temeljnih vrijednosti demokratskog društva. Još uvijek je nužno educirati sve aktere za sudjelovanje u procesima javnog savjetovanja, a posebice OCD-e.

Općenito se na sve JLS odnosi Zakon o pravu na pristup informacijama no u njegovoj primjeni te u osiguranju transparentnosti i odgovornosti JLS-a puno je prostora za napredak. Jedno od istraživanja koje upravo mjeri transparentnost i odgovornost svih jedinica lokalne samouprave u Hrvatskoj je istraživanje LOTUS kojeg provode GONG i Udruga gradova (<http://www.lotus.gong.hr/>). Istraživanje za 2014. godinu je pokazalo da u prvi 20 gradova i općina nema niti jedne općine niti grada iz Krapinsko-zagorske županije, a najbolje je pozicionirani grad je Pregrada na 36. mjestu te od općina Krapinske Toplice na 37.mjestu. Pet općina s područja županija našlo se u kategoriji izrazito netransparentnih. Sama Krapinsko-zagorska županija našla se na 9. mjestu. Važan aspekt transparentnosti je i otvorenost proračuna. Istraživanje Instituta za javne financije "Otvorenost proračuna županija, gradova i općina: studeni 2014. – ožujak 2015." (<http://www.ijf.hr/upload/files/file/newsletter/97.pdf>) pokazalo je otvorenost proračuna same županije prema čemu je u nacionalnom vrhu, dok su se gradovi s područja KZZŠ skupno gledajući smjestili na 10. mjestu (pri čemu su najbolje ocijenjeni Krapina, Pregrada i Zlatar s ocjenom 4), a općine na 7. mjestu (najbolje je ocijenjena općina Sveti Križ Začretje). No korak dalje u smislu otvorenosti proračuna je izrada Vodiča za građane/ke te participativno budgetiranje s kojim su započeli pojedini gradovi u Hrvatskoj poput Pazina (<http://proracun.pazin.hr/>).

Razvoj civilnog društva u Hrvatskoj za sobom je donio i brojnu legislativu koja regulira različite aspekte civilnog društva s posebnim naglaskom na udruge kao pravni oblik udruživanja građana/ki. Udruge u Krapinsko-zagorskoj županiji karakterizira slabija profesionalizacija udruga što dovodi do problema praćenja propisa i administrativnih zahtjeva koji se pred udruge postavljaju. No, isto vrijedi i za jedinice lokalne samouprave, posebice manje općine koje se sve teže nose sa zahtjevima koji dolaze u pogledu administriranja javne financijske potpore za udruge. U tom smislu je nužno kreirati kontinuirane edukacijske programe kako za udruge tako i za općine i gradove.

Ono što je ključno za adekvatan razvoj civilnog društva je i pozitivan odnos zajednice spram djelovanja udruga i drugih aktera civilnog društva.

Prema provedenom upitniku o stanju OCD-a na području županije od 80 ispitanih OCD-a 50% OCD-a ocjenjuje stav okoline prema njima s vrlo dobrim, 43,75% istom ocjenom ocjenjuje stav okoline prema projektima koje OCD provodi te 52,50% vrlo dobrim ocjenjuje stav članova OCD-a prema projektima koje OCD provodi te 35% odličnom ocjenom. Stav korisnika prema projektima odličnom ocjenom ocjenjuje 37,50% ispitanih te 36,25% vrlo dobrom ocjenom. Zadovoljstvo organizacije odazivom korisnika na aktivnosti koje organizira najviše je ocijenjeno dobrom ocjenom (33,75%). Vrlo dobrom 32,50% te 21,25% odličnom ocjenom. Informiranost lokalne zajednice o aktivnostima organizacije najviše je ocijenjeno vrlo dobrom ocjenom (38,75%). Transparentnost rada organizacije ocjenjuje se najviše vrlo dobrom ocjenom (47,50%).

Najčešći kanali komunikacije s javnošću OCD-a; kroz novine, televiziju, društvene mreže, internetske stranice, putem javnih događaja i drugih metoda. Najčešći načini komunikacije koji se koriste svakodnevno su Facebook (20%) i direktni kontakt s građanima i korisnicima (26,25%). Često se koriste materijali koje izrade OCD-i (45%) i Facebook (43,75%).

OCD-i ocjenjuju da mediji ponekad samoinicijativno prate rad OCD-a (46,25%), te da ponekad objavljuju priopćenja za javnost (41,25%). Često mediji objave članak/reportažu na poziv OCD-a (53,75%). Nacionalna televizija do sada nikada nije objavila obavijesti o aktivnostima OCD-a za čak 46 ispitanih (57,50%). Dok privatne televizije to nisu učinile za 30 ispitanih OCD-a (37,50%). 42,50% OCD-a ponekad ima dobru suradnju s medijima. Iako ponekad mediji ne objavljuju i ne prate rad OCD-a njih 63 ispitanih (78,75%) nije nikad do sada platilo objavu u medijima.

Poticanje međusektorske suradnje i suradnje na svim razinama (lokalne, regionalne, nacionalne, međunarodne) u svrhu kvalitetnijih projekata i jačanja lokalne zajednice

Organizacije civilnog društva – jednako kao i općine, gradovi, interesna udruženja, obrazovne i zdravstvene organizacije te mnogi drugi - važni su sudionici u cjelokupnom sustavu korištenja sredstava iz razvojnih fondova, bez obzira da li je riječ o nacionalnim ili sredstvima Europske unije. Određeni broj organizacija civilnog društva već je nekoliko godina prisutan i aktivan u području prekogranične suradnje i Programa Unije. Naime,

razvijena je vrlo kvalitetna komunikacija sa susjednim slovenskim i ostalim međunarodnim partnerima, a upravo ti kontakti i suradnja omogućili su relativno rano upoznavanje s konkretnim iskustvima korištenja i stjecanja uvida u mogućnosti koje pružaju fondovi. Komunikacija je često uspostavljena i kroz asocijacije u kojima je Krapinsko-zagorska županija članica, poput Saveza Alpe Jadran, Instituta regija Europe i Skupštine europskih regija. Uz to, već je u pretpristupnom razdoblju bilo jasno da će ta sredstva nakon ulaska u članstvo Unije postati jedan od glavnih izvora financiranja razvojnih projekata, pa je dosadašnje sudjelovanje u tim programima neprocjenjivo znanje i iskustvo za korištenje puno bogatijih strukturnih fondova. Kako se navodi i u *Analizi kapaciteta za korištenje EU fondova na županijskoj razini* Instituta za međunarodne odnose iz 2011., zbog uvjeta natječaja prekograničnih programa mogućnosti za financiranje investicija i drugih objekata bile su prilično ograničene, a u provedbi je poseban problem bio nepostojanje predfinanciranja, što je – na žalost – nastavljeno i u novom programu Interreg.

Prijašnja komponenta IV IPA te aktualni natječaji u okviru Europskog socijalnog fonda odnose se na razvoj ljudskih resursa i financiraju projekte na području socijalne kohezije, a razlozi kvantitativno slabog odaziva i/ili odobrenja prijavljenih projekata mogli bi biti odraz nekoliko faktora – slabe informiranosti, nedostatne spremnosti ciljnih skupina da pripreme, prijave i provedu projekte, komplicirana i dugotrajna procedura i administracija nadležnih tijela itd. U ovom sektoru posebno treba motivirati i financijski ojačati organizacije civilnog društva za aktivnijim uključenjem.

Kako ne postoji jedinstveni model (ni obveza) prikupljanja i dostavljanja podataka i vođenja evidencije o projektima i programima sufinanciranih iz različitih fondova i programa, tako nije moguće potpuno točno procijeniti njihov broj, sudionike, iznose, ciljeve i rezultate. Prema podacima prikupljenim za potrebe izrade *Strategije razvoja Krapinsko-zagorske županije* vidljivo je da su u odobrenim projektima koncem 2015. godine na natjecajima Operativnih programa uključene 4 udruge s područja Krapinsko-zagorske županije, dok su zbirne informacije projekata provedenih do 2015. godine, u koje su dijelom bile uključene i organizacije civilnog društva, prikazane u tabeli 1.

Tabela 1: Projekti sufinancirani sredstvima Europske unije (2007. - 2015.)

NAZIV PROGRAMA	BROJ PROJEKATA	UKUPNA VRIJEDNOST (euro)
Program Unije - CJELOŽIVOTNO UČENJE	29	5.585.371,80 kn
Program prekogranične suradnje Slovenija - Hrvatska	24	66.034.435,35 kn
IPA V (IPARD)	6	2.376.224,85 kn
Program Unije - EUROPA ZA GRAĐANE	3	517.500,00 kn
Program Unije - PROGRESS	3	5.044.658,85 kn
IPA I	1	1.482.000,00 kn

IPA III C – Regionalna konkurentnost	1	1.848.645,27 kn
IPA IV (RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA)	6	5.914.957,50 kn
INTERREG IIIB	1	18.870.000,00 kn
CEI (Srednjoeuropska inicijativa)	1	205.042,50 kn
Program Unije - CIP	1	30.945.000,00 kn
Program Unije - Mladi na djelu	3	310.897,50 kn
OP PROMET	3	20.844.800,00 kn
Operativni program Regionalna konkurentnost	5	25.823.569,06 kn
Europski socijalni fond	41	54.392.048,00 kn
Ukupno	128	240.195.150,68 kn

Izvor: Zagorska razvojna agencija, 2015.

Manji dio organizacija civilnog društva u proteklom je razdoblju intenzivno sudjelovalo na pripremi bilo vlastitih, bilo projekata čiji su nositelji bile druge organizacije. Dosadašnji poznati podaci ukazuju da organizacije civilnog društva vrlo često nemaju dostatnih financijskih kapaciteta, znanja i iskustva da bi u potpunosti mogle odgovoriti na izazove i mogućnosti koje pružaju fondovi. Naravno, pokazalo se i to da brojnost članstva ili godine postojanja također nisu uvijek relevantni za uspješnost sudjelovanja u EU programima. Sva istraživanja navedena u već spomenutoj *Analizi kapaciteta za korištenje EU fondova na županijskoj razini* Instituta za međunarodne odnose pokazala su da prijavitelji – bilo da je riječ o jedinicama lokalne samouprave, organizacijama civilnog društva ili poduzetnicima - mogu očekivati itekako značajne rezultate ako ulože u razvoj vlastitih kapaciteta za korištenje EU fondova. S druge strane, činjenica da je neko područje razvijenije, odnosno financijski bogatije neće sama po sebi dovesti do rezultata u vidu projekata financiranih kroz EU fondova, ukoliko se ne desi ulaganje u razvoj ljudskih kapaciteta.

Prema provedenom upitniku o stanju OCD-a za području Krapinsko-zagorske županije ispitani su odgovarali na pitanja o partnerstvima, suradnji i sudjelovanju u procesima donošenja odluka. Prema rezultatima upitnika, od 80 ispitanih OCD-a, 51,25% uspostavlja službena partnerstva sa sva tri sektora, 25% ne uspostavlja službena partnerstva a 23,75% još nije ali planira. 50% ispitanih nema uspostavljeno partnerstvo s drugim organizacijama. Najčešće se partnerstva uspostavljaju s udrugama i to radi čak 87,32% ispitanih te s jedinicama lokalne/regionalne samouprave to radi 66,20% ispitanih OCD-a.

93,75% OCD-a na neki način surađuje s jedinicama lokalne samouprave a 75% ih na neki način surađuje s regionalnom samoupravom. ODC-i suradnju s JLRS-ima ocjenjuju vrlo dobrom ocjenom (41,25%). OCD-i mogu sudjelovati u radnim tijelima JLRS-a

(povjerenstva, savjeti,...) no to ih trenutno radi samo 43,75% dok ih 52,50% ne sudjeluje. U kreiranju lokalnih i/ili regionalnih razvojnih strategija sudjeluje tek 35% ispitanih OCD-a dok ne sudjeluje 52,50%.

Ispitani OCD-i prepoznaju sljedeće: Partnersko vijeće za tržište rada Krapinsko-zagorske županije (prepoznaje ga 36,25% OCD-a), Savjet mladih Krapinsko-zagorske županije (97,50% OCD-a), Savjet za razvoj civilnoga društva Krapinsko-zagorske županije (86,25% OCD-a), Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Krapinsko-zagorske županije (81,25% OCD-a), Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću Krapinsko-zagorske županije (tek 51,25% OCD-a prepoznaje).

OCD-i su prepoznali načine i teme potpore koje su im potrebne u cilju jačanja njihovih organizacija. 50% se izjasnilo da im je potrebna pomoć u pripremi projektnog prijedloga za nacionalne donatore, 70% se izjasnilo da im je potrebna pomoć u pripremi projektnog prijedloga za fondove Europske unije te pomoć u izradi strateških planova treba 40% OCD-a.

Razvoj civilnog društva u područjima socijalnih inovacija

Organizacije civilnoga društva u KZZ su sve više prepoznati kao pružatelji socijalnih usluga te kao poslodavci koji zapošljavaju sve više osoba, a posebno osoba u nepovoljnom položaju (žene, osobe s invaliditetom, muškarci iznad 50 godina, nezaposleni, žrtve nasilja i dr.). OCD-i zagovaraju prava određenih skupina utječući na javne politike te uvode novine u područje pružanja socijalnih usluga; mobiliziraju dodatne ljudske i financijske resurse, pri čemu posebno valja istaknuti potencijal koji predstavlja volonterski rad. Premda u Krapinsko-zagorskoj županiji postoje brojne organizacije civilnog društva, samo određeni broj ih je uspio razviti kapacitete za pružanje socijalnih usluga.

Socijalne inovacije definiramo kao nove ideje koje mogu biti u obliku proizvoda, usluga i modela a namijenjene su rješavanju društvenih izazova te istodobno zadovoljavaju socijalne potrebe. Socijalne inovacije dobrodošle su jer su usmjerene na prijedloge i rješenja a mogu doprinijeti nastanku novih modela usluga, sudjelovanja u procesima donošenja odluka, promjenama na svim aspektima života i rada OCD-a a sve za dobrobit zajednice i/ili posebnih ciljanih skupina. Socijalne inovacije podrazumijevaju dobre ideje koje utječu na društvo a generirati ih može svatko, i formalno i neformalno. Smatra se da socijalne inovacije trebaju služiti za dugoročne, sustavne promjene. Razvoj socijalnih inovacija podržava se kroz razne financijske potpore, posebice potpore iz fondova Europske unije. Socijalnim inovacijama u svijetu se još uvijek ne poklanja dovoljno pažnje. Praksa ih povezuje kao ekonomski razvoj, pri čemu se stavlja znak jednakosti između materijalnog bogatstva i kvalitete ostvarenog društvenog razvoja. Još uvijek odsustvuje uloga znanosti u kreiranju socijalnih inovacija, a time i strategijskih inovacija koje dovode do bitnog napretka društvene zajednice. Ovim radom se ukazuje na važnost socijalnih inovacija u osiguravanju društvene izvrsnosti, koja se, prije svega, mjeri indeksom kvalitete života ljudi u konkretnoj zajednici, ali i razinom zadovoljstva vlastitim životom svakog člana zajednice.

Društveno poduzetništvo je koncept koji povezuje stvaranje i ekonomske i socijalne vrijednosti u kojem je primarno maksimiziranje društvene a ne privatne vrijednosti.

Društvenim poduzećem možemo nazvati ono poduzeće koje je u vlasništvu svojih zaposlenika i/ili članova lokalne zajednice, vođeno podjednako društvenim kao i komercijalnim ciljevima, a upravljano zajednički na demokratskim načelima. (*Freer Spreckley, 1981.*)

Obrazovna struktura stanovništva županije pokazuje čak 52,8% osoba sa završenom osnovnom školom i manje, što je ključni problem, obzirom da je razina stručne spreme jedan od najznačajnijih pokazatelja konkurentnosti zaposlenika. U SWOT analizi Strategije razvoja ljudskih potencijala Krapinsko - zagorske županije među ključnim slabostima detektiran je otežan pristup tržištu rada socijalno osjetljivim i osobama s invaliditetom te nerazvijen sektor društvenog poduzetništva, odnosno nepostojanje socijalne zadruge ili bilo kakvog drugog oblika društvenog poduzetništva. Svi podaci ukazuju na dvije ključne činjenice – da postoji značajan broj nezaposlenih – osoba s invaliditetom, osoba starijih od 50, žena starijih od 45, mladih te osoba s niskim stupnjem obrazovanja – koji su ostali bez posla i imaju iskustvo, vještine i znanja, kao i pripadnike iste ciljane skupine koji nemaju radnog iskustva, od kojih dio ima stručnu spremu iznad navedenog prosjeka. Društveno poduzetništvo, odnosno uspostava socijalne zadruge mjera je koja razvija dobra i usluge na trajnoj osnovi u djelatnostima i u skladu sa znanjima i vještinama kojima će ciljna skupina aktivno unaprijediti rješenja za socijalne probleme. Socijalna zadruga podrazumijeva poduzetničke aktivnosti za ostvarenje šire društvene misije; nudeći proizvode i usluge čiji će tržišni učinci posredno riješiti društveni problem, izravno utjecati na negativne trendove tržišta rada kroz ekonomsku aktivnost ciljnih skupina te posebno efikasnu borbu protiv siromaštva, socijalne isključenosti i marginalizacije.

Društveno poduzetništvo kao poslovni model koji istovremeno rješava ekonomski rast, zaposlenost i kvalitetu života oblik je inovativnosti.

Socijalne usluge su sve aktivnosti koje se bave prepoznavanju i rješavanju problema a tendencijom i njihova sprječavanja za pojedince, skupine ili zajednicu s ciljem poboljšanja njihova života. One se mogu pružati kao izvan institucijske (većinom ih pružaju OCD-i) ili kao institucijske usluge (poput centara za socijalnu skrb). Najčešći oblici socijalnih usluga su informiranje, savjetovanje, pružanje direktne pomoći ali i smještaja ili boravka pojedincima.

OCD-i na području Krapinsko-zagorske županije već provode razne kreativne projekte i programe koje možemo prepoznati i kao socijalne inovacije i kao socijalne usluge. Takve projekte i programe potrebno je javno prepoznati te ih nagraditi i promovirati. Malo broj OCD-a se bavi i društvenim poduzetništvom ali ne u obliku formiranja društvenog poduzeća već većinom kroz obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti. Prihod od tih djelatnosti omogućuje im razvoj programa i usluga koje pružaju zajednici i/ili potrebitim pojedincima. Prema rezultatima upitnika još uvijek je za većinu (njih 81,25% ispitanih) najveći izvor prihoda dobrovoljni prilog, donacija i sponzorstvo fizičkih i pravnih osoba, a 71,25% ispitanih prihoduje iz članarina, 48,75% iz projekata financiranih putem natječaja, te 23,75% ima prihoda iz gospodarskih djelatnosti. Najveći broj udruga (30%) ima prihode manje od 10.000,00 kuna, 25% ima prihode između 20.001,00 i 50.000,00 kuna. Iznad 50.001,00 kuna prihode ima 35% OCD-a. Uz

osnaživanje poduzetničkih i drugih vještina koje doprinose ekonomskim aktivnostima, ključna je uspostava socijalne zadruge, odnosno socijalnog/društvenog poduzetništva, poslovnog modela koji istovremeno rješava ekonomski rast, zaposlenost i kvalitetu života.

Razvoj volonterstva na području Krapinsko-zagorske županije

Volontiranje je veoma važan čimbenik za razvoj civilnog društva, odnosno temelj na kojem se grade sve ostale strukture organizacija civilnog društva i upravo iz tog razloga ova strategija donosi se u svrhu poticanja i podržavanja volontiranja kao važnog elementa u razvoju socijalnog i demokratskog društva te odgoja mladih za aktivnu građansku ulogu.

Sustav volontiranja u Republici Hrvatskoj definiran je Zakonom o volonterstvu iz 2007. godine kojim se uređuju osnovni pojmovi vezani za volontiranje, temeljna načela volontiranja, uvjeti volontiranja, prava i dužnosti volontera, te organizatora volontiranja, uvjeti sklapanja ugovora o volontiranju, donošenje Etičkog kodeksa volontera, izdavanje potvrde o volontiranju, Državna nagrada za volontiranje, nadzor nad izvršenjem ovog propisa, kao i druga pitanja od značenja za volonterstvo.

Volontiranjem se u smislu navedenog zakona smatra dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit, a obavljaju ih osobe bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje.

S obzirom na to da je svijest o važnosti volontiranja u Krapinsko-zagorskoj županiji nedovoljno razvijena cilj nam je stvaranje poticajnog okruženja za razvoj volonterstva, odgoja za volontiranje i kulturu volontiranja mladih i odraslih, volontiranje kao doprinos zapošljavanju, dostupnost volontiranja i raznolike mogućnosti za volontiranje te promociju volontiranja i modele vrednovanja. Također je neophodna i edukacija samih volontera i volonterki kako bi im se osvijestila ne samo važnost njihovog angažmana u društvu već i njihovog osobnog razvoja kroz volontiranje. Izrazito je važna međusektorska suradnja koja bi se još u većoj mjeri trebala razvijati i to pogotovo između organizacija civilnog društva, odgojno-obrazovnih ustanova i jedinica lokalne i regionalne samouprave kroz zajedničke volonterske programe. Na taj način radilo bi se na promociji volonterskog angažmana, razvijala bi se svijest o doprinosu volonterskog rada u lokalnoj zajednici što bi u konačnici doprinijelo razvoju volonterstva u Krapinsko-zagorskoj županiji.

Prema upitniku provedenom među 80 OCD-a na području županije čak 41,25% ispitanih OCD-a ne okuplja volontere, 26,25% okuplja ih vezano uz projekte a neovisno o projektima okuplja ih 32,50%. U organizacijama koje okupljaju volontere (njih 46) najviše volontiraju podjednako muškarci i žene (25%), te žene pa muškarci. Najviše u ispitanim organizacijama volontiraju mladi od 15-30 godina starosti (52,17%). Volonterima se osiguravaju materijali za izvođenje volonterskog rada (73,91%), topli obrok (41,30%), izdaje se potvrda o volontiranju (39,13%), te troškovi prijevoza do i od mjesta volontiranja (21,74%). Nekoliko OCD-a osigurava edukaciju.

Od 46 OCD-a koje imaju volontere njih 30 (65,22%) vodi evidenciju o volonterima i volonterskom radu, 32,61% izdaje potvrdu o volontiranju, 26,09% upisuje volonterski rad u volontersku knjižicu, 23,91% potpisuje s volonterom ugovor o volontiranju a tek 28,26% prijavljuje evidenciju o obavljenom volontiranju Ministarstvu socijalne politike i mladih jednom godišnje.

Institucionalni okvir i pomoć organizacijama civilnog društva

Zakon o udrugama NN 74/14

Zakon o volonterstvu NN 58/07, 22/13

Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija NN 121/14

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15

Zakon o proračunu NN 87/08, 136/12, 15/15

Zakon o zadrugama (NN 34/11, 125/13, 76/14),

Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (NN 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 33/13, 148/13, 92/14),

Zakon o trgovačkim društvima (NN 152/11, 111/12)

Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 143/02, 33/05, 157/13)

Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2012.-2016.

Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Hrvatskoj 2015.-2020.

Županijski program djelovanja za mlade Krapinsko-zagorske županije 2012.-2016.

Nacionalni program za mlade 2014.-2017.

Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja općih akata Krapinsko-zagorske županije (objavljen u „Službenom glasniku Krapinsko-zagorske županije“, br. 24 od 30 rujna 2014. godine)

Strategija razvoja Krapinsko - zagorske županije

2. SWOT analiza

Snage
<ul style="list-style-type: none">
• dobar geoprometni položaj (OCD-i u blizini Zagreba, pogranična županija)
• pokrenut volonterski servis na razini županije
• povećanje broja OCD-a koji prijavljuju volonterski rad u MSPM
• velik broj i raznolikost OCD-a
• podrška JLRS razvoju OCD-a i međusobnom partnerstvu ??
• suradnja i umreženost OCD
• iskustva u prijavama i povlačenju novaca iz EU fondova
• uključenost OCD u javne politike na razini JLRS

- možda ovo s volontiranjem pod jedan zajednički nazivnik: razvoj organiziranog volontiranja i praćenje volontiranje
- dobra suradnja OCD s drugim javnim ustanovama (obrazovanje, zapošljavanje....)
- iskustvo u pružanju socijalnih usluga

Slabosti

- nedovoljna koordinacija i međusobna povezanost OCD-a s JLRS-ima
- nedostatna vlastita financijska sredstva za realizaciju ideja i ostvarenje svih ciljeva te za predfinanciranje projekata
- nedostatni stručni kapaciteti u OCD-ima za pripremu i provedbu projekata i programa većeg opsega, trajanja i iznosa
- nerazvijeno društveno poduzetništvo
- ovisnost većine udruga o sredstvima proračuna JLS
- ovisnost OCD-a o pojedinom izvoru financiranja
- nedovoljna suradnja i nedostatak umrežavanja OCD-a s OCD-ima i ostalim institucijama
- nepostojanje odgovarajućih prostora za djelovanje OCD-a -
- nemotiviranost OCD-a za dodatno usavršavanje i edukaciju

Mogućnosti

- razvoj volonterskih centara i mogućnost korištenja volonterskog servisa (postojećih i novih)
- razvoj volonterskih programa
- jačanje kapaciteta OCD-a za međusektorsku suradnju
- mogućnosti razvoja organizacija i njihovih programa / projekata kroz bespovratna sredstva na nacionalnoj i europskoj razini
- interes i potreba šire društvene zajednice za uslugama iz domene društvenog poduzetništva i socijalnih inovacija
- poticanje razvoja partnerstva privatnog, javnog i civilnog sektora
- izgrađeno povjerenje građana u OCD kao ozbiljne pružatelje usluga

Prijetnje

- promjena zakonske regulative koja se tiče civilnog društva
- primjena i učinci postojećih strateških dokumenata koji uključuju i vezani su uz razvoj civilnog društva su upitni
- nedostatni interes medija i javnosti za rad OCD-a
- smanjenje proračuna JLRS-a zbog gospodarske situacije što dovodi do smanjenja financiranja projekata/programa OCD-a

3. Vizija i misija

Misija: Potpora održivom razvoju civilnog društva i aktivnog građanstva na području Krapinsko-zagorske županije. Volonterstvo i socijalne inovacije ključni su elementi civilnog društva koje se realizira kroz međusektorsku suradnju.

Vizija: Snažne organizacije civilnog društva te motivirani građani i građanke sudjeluju u jačanju lokalnih zajednica i aktivno se uključuju u procese donošenja odluka. Volonterski rad priznat je i cijenjen u zajednici, a temeljne vrijednosti koje promoviramo su solidarnost, sloboda udruživanja i uvažavanje različitosti.

4. Ciljevi i mjere Strategije

CILJ 1: Jačanje kapaciteta jedinica lokalne i regionalne samouprave i organizacija civilnog društva.	
Mjera 1.1.	Kreiranje i provedba edukacijskog programa za poticanje razvoja civilnog društva u Krapinsko-zagorskoj županiji (trebalo bi smisliti neko fora ime). Cilj programa je osigurati sustavnu i održivu edukaciju ključnih dionika vezano uz razvoj civilnog društva. Edukacija se provodi različitim metodama sukladno potrebama ključnih ciljanih grupa: službenici u lokalnoj administraciji, donositelji odluka, javne ustanove, građani/ke, organizatori volontiranja, obrazovne ustanove, učenici/e...
Predviđene aktivnosti	<p>Edukacija za jedinice lokalne i regionalne samouprave za rad na razvoju civilnog društva u lokalnoj zajednici. (ključne teme: Provođenje edukacija na temu „Što je civilno društvo i koji je njegov značaj u demokratskim i otvorenim društvima“ ; Provođenje edukacija o standardima i dobroj praksi međusektorske suradnje; Provođenje edukacija o administrativnoj potpori OCD-ima.)</p> <p>Jačanje kapaciteta OCD-a za participativno odlučivanje i sudjelovanje u procesima savjetovanja sa zainteresiranom javnošću (Provođenje edukacija na temu participativnog odlučivanja, Informiranje o mogućnostima uključenja u procese donošenja odluka, animiranje OCD-a za sudjelovanje u radnim grupama i savjetovanim tijelima JLRS-a, prikupljanje i objava podataka o sudjelovanju organizacija civilnog društva u radnim skupinama, izradi strategija, tijelima JLRS-a.)</p> <p>Jačanje kapaciteta za primjenu Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge te drugih propisa koji reguliraju djelovanje OCD-a.</p> <p>Edukacija za provođenje i poticanje međunarodne suradnje i</p>

	međunarodne razvojne suradnje.
Nositelj	SRCD
Partneri/suradnici	UO za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade, Zaklada Istra, UZUVRH, ZARA, OCD
Indikatori	Broj provedenih radionica, broj sudionika, broj informacija o otvorenim javnim savjetovanjima, broj javnih savjetovanja kroz tribine i rasprave, broj predstavnika OCD-a u radnim grupama i savjetodavnim tijelima.
Financije	KZŽ, drugi izvori financiranja
Vremenski period	Kontinuirano
Mjera 1.2.	Informiranje relevantnih dionika i javnosti o važnosti dokumenata koji se tiču civilnog društva.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Praćenje primjene Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge. • Poticanje JLS i drugih tijela da prilikom donošenja važnih dokumenata provode postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću; donošenje Kodeksa na razini JLS (barem gradova). • Praćenje provedbe Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću kroz godišnja izvješća o provedbi Kodeksa na županijskoj razini.
Nositelj	SRCD
Partneri/suradnici	JLS, UZUVRH, UO za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade
Indikatori	Izvješće o praćenju primjene Uredbe, broj održanih edukacija, broj JLS koje su donijele Kodeks na lokalnoj razini, izvještaj o provedbi Kodeksa usvojila Županijska skupština.
Financije	Dodatna sredstva nisu predviđena
Vremenski period	Jednom godišnje
Mjera 1.3.	Izrada godišnjeg izvješća o razvoju civilnog društva na području KZŽ.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada opće slike stanja civilnog društva u KZŽ. • Pregled potpora OCD-ima iz proračuna JLRS-a te objava na internetskim stranicama. • Pregled dodijeljenih prostora za rad OCD-ima jednom u 5 godina

Nositelj	Preuzimanje od strane UZUVRH-a
Partneri/suradnici	OCD, JLS
Indikatori	Izrađen i objavljen izvještaj, preporuke temeljem izvještaja upućene JLS-ovima.
Financije	Dodatna sredstva nisu predviđena
Vremenski period	Jednom godišnje
Mjera 1.4.	Poticanje transparentnosti rada JLRS kroz edukaciju i informiranje o kriterijima istraživanja LOTUS, otvorenost proračuna te drugim alatima mjerenja transparentnosti rada JLRS.
Predviđene aktivnosti	- radionice, edukacije
Nositelj	UO za opće poslove
Partneri/suradnici	KZŽ, ZARA, OCD-i
Indikatori	Broj radionica, Izvještaj o rezultatima JLRS na navedenim istraživanjima,
Financije	Dodatna sredstva nisu predviđena
Vremenski period	Najmanje jednom tijekom trajanja strategije
Mjera 1.5.	Jačanje demokratske političke kulture u KZŽ, posebice među mladima.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Jačanje kapaciteta Učeničkih vijeća kroz radionice i edukacije o važnosti civilnog društva i aktivnom građanstvu. • Jačanje kapaciteta Savjeta mladih JLRS-a kroz aktivnu potporu njihovom radu.
Nositelj	SRCD, ŽSM
Partneri/suradnici	UO ZSSUM, UO za obrazovanje kulturu i sport, ŽSM, OCD
Indikatori	Broj radionica za mlade o civilnom društvu i aktivnom građanstvu, broj općinskih i gradskih savjeta mladih, broj zajedničkih aktivnosti savjeta mladih, prihvaćeni planovi rada i izvještaji županijskog savjeta mladih,
Financije	Putem odobrenih projekata i programa

Vremenski period	Kontinuirano
Mjera 1.6.	Podizanje svijesti javnosti o važnosti civilnog društva kroz javne kampanje.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Sudjelovanje na javnim događanjima u svrhu informiranja javnosti. • Provedba medijske kampanje.
Nositelj	Savjet za razvoj civilnog društva, UO za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade
Partneri/suradnici	OCD, ustanove, institucije
Indikatori	Broj kampanji, broj nastupa u medijima, broj medijskih objava
Financije	Dodatna sredstva nisu predviđena
Vremenski period	Kontinuirano
Mjera 1.7.	Izrada vodiča kroz proračun KZŽ.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Koraci izrade i provedbe proračuna te objašnjenja u vodiču.
Nositelj	UO za financije, proračun i javnu nabavu
Partneri/suradnici	-
Indikatori	Izrađen vodič, dostupan u elektronskom izdanju, javno prezentiran.
Financije	Dodatna sredstva nisu predviđena
Vremenski period	Godišnje
Mjera 1.8.	Prijedlog izrade nove funkcionalnije internetske stranice županije u svrhu povećanja razine informiranosti i transparentnosti rada županijske uprave.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Davanje prijedloga za izradu nove stranice Krapinsko-zagorskoj županiji • Prikupljanje prijedloga za poboljšanje i dostupnost internetske stranice. • Redizajn stranice. • Izrada kategorija koje će pružiti bolju preglednost Savjeta, Povjerenstava i sl.
Nositelj	UO za poslove župana
Partneri/suradnici	OU u KZŽ

Indikatori	Broj prikupljenih podataka, nova redizajnirana stranica.
Financije	
Vremenski period	2017.

CILJ 2. Poticanje međusektorske suradnje i suradnje na svim razinama (lokalne, regionalne, nacionalne, međunarodne) u svrhu kvalitetnijih projekata i jačanja lokalne zajednice.	
Mjera 2.1.	Poticanje međunarodne suradnje i pomoći međunarodne razvojne suradnje.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Organiziranje seminara, radionice i javnih događanja. • Provođenje kampanja.
Nositelj	Krapinsko – zagorska županija
Partneri/suradnici	OCD-i, Zagorska razvojna agencija
Indikatori	Broj organiziranih seminara za predstavnike OCD-a o međunarodnoj razvojnoj suradnji, broj projekata međunarodne suradnje u čiju provedbu su uključeni predstavnici OCD-a , broj informativno-promotivnih interaktivnih kampanja o mogućnostima umrežavanja sa OCD-a na svim razinama.
Financije	Krapinsko – zagorska županija; natječaji (programi Unije, Savez Alpe Jadran, Adrion, Interreg i sl.)
Vremenski period	Kontinuirano
Mjera 2.2.	Poticanje međusektorske suradnje za provedbu kvalitetnijih projekata.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Organiziranje konferencija, radionica i javnih događanja u svrhu povezivanja među sektorima. • Poticanje sudjelovanje OCD-a u Partnerskom vijeću za tržište rada KZZ i sličnim vijećima.
Nositelj	ZARA, KZZ, SRCJ
Partneri/suradnici	OCD
Indikatori	Broj ostvarenih partnerstva sa socijalnim partnerima, lokalnim vlastima, organizacijama civilnog društva, različitim tijelima državne uprave, poslovnim sektorom i međunarodnim

	organizacijama, broj predstavnika OCD-a u radnim tijelima JLRS-a u svrhu izrade raznih dokumenata važnih za razvoj OCD-a u KZZ, broj ugovorenih partnerstva na projektima, broj prijavljenih projekata.
Financije	Dodatna sredstva nisu predviđena. Financijski udio partnera ovisno o pojedinom projektu
Vremenski period	Kontinuirano
Mjera 2.3.	Poticanje osnivanja Zaklade za suradnju, sufinanciranje, predfinanciranje i međufinanciranje projekata koje provode OCD-i.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Organiziranje okruglih stolova o pravnim i financijskim aspektima osnivanja zaklade s primjerima iz prakse. • Provođenje analize potreba za zakladom na terenu (analiza programa i projekata OCD-a i potrebnih financijskih sredstava na godišnjoj razini). • Provođenje analize dionika – potencijalnih osnivača zaklade; (krajnji cilj bi bio osnivanje zaklade sa svim pratećim dokumentima).
Nositelj	KZZ, ZARA, SRCD
Partneri/suradnici	OCD
Indikatori	Broj okruglih stolova, izvješće analize, izvješće analize dionika, osnovana zaklada.
Financije	Krapinsko-zagorska županija
Vremenski period	Kontinuirano / do osnivanja zaklade
Mjera 2.4.	Suradnja sa Županijskim vijećem za provedbu građanskog odgoja.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Održavanje tribina o ulozi civilnog društva u demokratskoj zajednici, međunarodnom pravu i obvezama Republike Hrvatske i njezinih građana.
Nositelj	ŽV, Krapinsko-zagorska županija
Partneri/suradnici	OCD
Indikatori	broj radionica u suradnji sa školama;
Financije	Dodatna sredstva nisu predviđena
Vremenski period	kontinuirano

CILJ 3: Razvoj civilnog društva u područjima socijalnih inovacija.	
Mjera 3.1.	Poticanje razvoja socijalnih inovacija.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Kroz natječaje poticati socijalne inovacije. • Provođenje edukacije dionika (OCD-a, organizacija sistema i korisnika) o socijalnim inovacijama. • Poticanje primjene sustava kvalitete za pružanje socijalnih usluga s nacionalne razine.
Nositelj	???
Partneri/suradnici	OCD-i, SRCD
Indikatori	Broj raspisanih natječaja za širenje mreže socijalnih usluga, broj sufinanciranih projekata, broj partnerstva KZZ sa OCD-ima, broj provedenih radionica, broj sudionika, broj publikacija.
Financije	KZZ, MSPM, MZ
Vremenski period	Kontinuirano
Mjera 3.2.	Poticanje razvoja društvenog poduzetništva i OCD-a koje kreću u osnivanje socijalnih poduzeća.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Predlaganje provođenja analize stanja potrebnih usluga na tržištu. • Predlaganje izrade analize kod OCD-a o mogućnostima uključivanja. • Poticanje otvaranja regionalnog centra za socijalne inovacije i društveno poduzetništvo (poduzetnički centar). • Prijedlog osiguranja sustavne podrške OCD-ima u procesu prijave i provedbe projekata u socijalnim inovacijama i društvenom poduzetništvu. • Savjetodavna podrška OCD-ima. • Prijedlog uspostavljanja sistema za nagrađivanje najboljeg projekata i provoditelja u društvenom poduzetništvu i socijalnim inovacijama.
Nositelj	KZZ, ZARA, OCD
Partneri/suradnici	OCD
Indikatori	Broj ostvarenih partnerstva, broj prijavljenih projekata, broj održanih radionica o društvenom poduzetništvu, broj održanih radionica o zadrugarstvu, broj uključenih korisnika u radionice, broj javnih događaja organiziranih kako bi se promoviralo društveno poduzetništvo kod uspješnih društvenih/socijalnih

	poduzeća, broj medijskih objava na temu društveno poduzetništvo, broj radijskih emisija, web obavijesti, broj OCD-a koji su prošli obuku, broj OCD-a koji se prijavio na natječaje, broj otvorenih društvenih poduzeća, broj projekata u izboru za najbolji projekt u društvenom poduzetništvu i socijalnim inovacijama.
Financije	ESF, MSPM, MZ
Vremenski period	kontinuirano
Mjera 3.3.	Poticati javno predstavljanje kvalitetnih projekata i informiranje javnosti o projektima koji rade promjene u zajednici.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Dodjeljivanje nagrada OCD-ima za najbolje projekte socijalnih inovacija. • Organiziranje javnih tribina, konferencija povodom važnih datuma.
Nositelj	KZŽ, OCD, SRCD
Partneri/suradnici	
Indikatori	Broj dodijeljenih nagrada udrugama za najbolje projekte socijalnih inovacija (udruge koje povode socijalne usluge), broj radijskih emisija, broj medijskih objava, broj vijesti na službenim web stranicama OCD-a i KZŽ, broj organiziranih javnih događaja koje su organizirali OCD-i u svrhu promocije odrađenih projekata, broj građana i građanki koji su se odazvali javnom događaju, broj načelnika/ica i gradonačelnika/ica koji su se odazvali javnom događaju.
Financije	KZŽ, MSPM, MZ
Vremenski period	Kontinuirano
Mjera 3.4.	Mapiranje socijalnih usluga koje rade OCD-i / izrada tiskanih i online kataloga.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Korištenje postojećih analiza socijalnih usluga u županiji. • Osnovana radna skupina za prikupljanje podataka o postojećim socijalnim uslugama. • Izrada baze podataka socijalnih usluga po vrsti socijalnih usluga i po organizaciji koja provodi socijalne usluge. • Elektronička baza podataka (katalog). • Ažuriranje baze podataka socijalnih usluga kontinuirano. • Provođenje ankete između OCD-a o socijalnim uslugama i inovacijama.

Nositelj	KZŽ
Partneri/suradnici	OCD, Povjerenstva
Indikatori	Broj OCD-a koje provode socijalne usluge, broj provedenih socijalnih usluga, broj zaposlenika koji provode socijalne usluge, broj korisnika uključenih u primanje socijalnih usluga, broj odrađenih projekata koji promiču širenje mreže socijalnih usluga.
Financije	KZŽ, MSPM, MZ
Vremenski period	Tijekom provedbe strategije

Cilj 4: Razvoj volonterstva na području Krapinsko-zagorske županije.	
Mjera 4.1.	Jačanje kapaciteta organizatora volontiranja – edukacija za provedbu volonterskih programa – koordinатора volontera.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Ciklus radionica o menadžmentu volontera.
Nositelj	Organizatori volontiranja, volonterski centri, OCD
Partneri/suradnici	SRCD, ŽSM, KZŽ
Indikatori	Broj održanih radionica, broj sudionika, medijske objave.
Financije	KZŽ, MSPM
Vremenski period	Svake godine
Mjera 4.2.	Jačanje kapaciteta volontera/edukacija za volontere.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Ciklus radionica za volontere.
Nositelj	Organizatori volontiranja, volonterski centri, OCD
Partneri/suradnici	KZŽ, ŽSM, SRCD
Indikatori	Broj održanih radionica, broj sudionika.
Financije	KZŽ, MSPM

Vremenski period	Svake godine
Mjera 4.3.	Uvesti i razvijati odgojno obrazovne sadržaje i aktivnosti usmjerene na razvoj volontiranja u sklopu obrazovnog sustava.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Podupiranje provođenje volonterskih programa koje organiziraju organizacije civilnog društva u suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama. • Uspostavljanje i redovito ažuriranje baze podataka odgojno-obrazovnih ustanova koje razvijaju programe školskog volontiranja. • Osiguravanje podrške za provođenje izobrazbe za koordinate volontera u području odgoja i obrazovanja.
Nositelj	Organizatori volontiranja, volonterski centri, OCD, škole
Partneri/suradnici	KZŽ
Indikatori	Broj škola koje provode volonterske programe , broj volonterskih programa, broj volonterskih akcija.
Financije	MSPM, MZOS
Vremenski period	Kontinuirano
Mjera 4.4.	Osigurati vidljivost potvrda o kompetencijama stečenim volontiranjem.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Učiniti dostupnim postojeće obrasce potvrda o kompetencijama stečenim kroz volontiranje objavom na web stranicama relevantnih tijela i organizacija. • Informirati organizatore volontiranja o postupku izdavanja i primjeni potvrda o kompetencijama stečenim volontiranjem. • Upoznati privatni sektor i javne ustanove sa sadržajem i primjenom potvrde o kompetencijama stečenim volontiranjem.
Nositelj	SRCD, volonterski centri, OCD
Partneri/suradnici	KZŽ
Indikatori	Broj izdanih Potvrda.
Financije	MSPM, KZŽ, drugi donatori

Vremenski period	Kontinuirano
Mjera 4.5.	Unaprijediti i poticati daljnji razvoj sustava nagrađivanja u KZŽ.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprijediti kvalitetu i vidljivost Nagrade za volontiranje.
Nositelj	KZŽ, SRCD
Partneri/suradnici	OCD-i, volonterski centri
Indikatori	Broj prijavljenih kandidata, broj kategorija
Financije	KZŽ
Vremenski period	Svake godine
Mjera 4.6	Promovirati volonterstvo u KZŽ kroz obilježavanje relevantnih datuma.
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Obilježavanje Međunarodnog dana volontera. • Organizirati javne događaje s ciljem promocije volonterstva.
Nositelj	KZŽ, SRCD, OCD
Partneri/suradnici	neprofitne organizacije
Indikatori	Broj održanih manifestacija o volonterstvu.
Financije	KZŽ, MSPM
Vremenski period	Kontinuirano
Mjera 4.7.	Poticati i razvijati volonterske programe u organizacijama/ustanovama pružateljima socijalnih usluga
Predviđene aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Ciklus radionica o volontiranju • Uključivati volontere u rad organizacija/ustanova pružatelja socijalnih usluga • Jačanje suradnje između organizacija/ustanova pružatelja socijalnih usluga
Nositelj	Organizatori volontiranja, volonterski centri, OCD
Partneri/suradnici	SRCD, ŽSM, KZŽ

Indikatori	Broj održanih radionica, broj sudionika, medijske objave, broj uključenih volontera, broj volonterskih akcija
Mjera 4.8.	Provoditi savjetovanja i razmjenu informacija o provedenom volontiranju
Predviđene aktivnosti	sastanci o provedenim akcijama savjetovanja o budućim volonterskim akcijama razmjena iskustava na području volontiranja u KZZ
Nositelj	Organizatori volontiranja, volonterski centri, OCD
Partneri/suradnici	SRCD, ŽSM, KZZ
Indikatori	Broj održanih radionica, broj sudionika, medijske objave

5. Praćenje i evaluacija provedbe Strategije

Uspostavljanje sustava strateškog planiranja podrazumijeva i razvoj sustava praćenja, vrednovanja i izvještavanja o provedbi strategije, odnosno skupina pokazatelja:

- stupnja ostvarenja zacrtanih strateških ciljeva i mjera,
- ostvarenih rezultata i razvojnih učinaka,
- učinkovitosti planiranja i korištenja financijskih sredstava utvrđenih financijskim okvirom,
- sudjelovanja i doprinosa Savjeta za razvoj civilnog društva KZZ,
- učinkovitosti rukovođenja i organizacije provedbe razvojne strategije,
- vidljivosti razvojne strategije u javnosti

Radi kvalitete praćenja i izvještavanja potrebno je precizno iskazivati vrijednosti za pokazatelje navedene u mjeri.

Nužno je izraditi Operativni plan i u njemu formulirati realne rokove, precizne proračunske obveze te jasne indikatore za praćenje provedbe. Posebno je važno istaknuti da provedba strategije zahtijeva suodgovornost, koordinaciju i inicijativnost svih uključenih u provedbu.

U razdoblju provedbe strategije je potrebno održavati periodične kontrole provedbe Operativnog plana, zajedno Savjet za razvoj civilnog društva KZZ i Krapinsko-zagorska županija, najmanje jednom godišnje. Radi veće fokusiranosti te poticanja suradnje među nositeljima, ako je moguće, potiče se održavanje zasebnih sastanaka s nositeljima mjera prema poglavljima, odnosno, tematskim cjelinama Strategije.

OCD- organizacija civilnog društva
SRCD- Savjet za razvoj civilnog društva Krapinsko-zagorske županije
KZŽ- Krapinsko-zagorska županija
ZARA- Zagorska razvojna agencija
JLS- jedinica lokalne samouprave
JRS- regionalna samouprava
JLRS- jedinice lokalne i regionalne samouprave
MSPM- Ministarstvo socijalne politike i mladih
ŽSM- Županijski savjet mladih
UZUVRH- Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske